

Stanovisko Výboru regionů Provádění tematické strategie pro ochranu půdy

(2013/C 17/08)

VÝBOR REGIONŮ

- bere v úvahu, že půdní druhy, hospodaření s půdou a klima se v evropských regionech výrazně liší, proto jsou zapotřebí specifické pokyny pro hospodaření a strategie ochrany, aby se zaručilo, že ochrana půdy bude úměrná, bude vycházet z regionálních priorit, ale bude ji zastřešovat společný rámec k zaručení toho, aby se rovněž plnily politiky EU;
- poukazuje na to, že je naléhavě třeba řešit rizika a ohrožení, zejména v souvislosti se změnou klimatu;
- zdůrazňuje, že změna klimatu může mít řadu dopadů na půdu, zejména v důsledku změn ve vlhkosti půdy, její teploty a také v chodu srážek, jejichž výsledkem může být degradace půdy, včetně ztráty organické hmoty a zvýšení eroze, utužování a povrchového odtoku srážkové vody;
- zdůrazňuje, že místní a regionální orgány mohou sehrát důležitou úlohu v monitorování degradace půdy a přispět k vytváření soupisu kontaminovaných lokalit;
- domnívá se, že v politice ochrany půdy je třeba správně vyvážit opatření na evropské úrovni se zásadou subsidiarity a zásadou lepší regulace, aby se předešlo zbytečné dodatečné administrativní zátěži a neúměrným nákladům. Předpisy EU v oblasti ochrany půdy musí být tedy koncipovány tak, aby se vztahovaly pouze na případy, kdy je zásah nutný;
- je toho názoru, že nedostatky opatření na ochranu půd lze v EU nejlépe odstranit společně prostřednictvím obecného rámce a společných zásad, které budou muset přijmout všechny státy. Rámcová směrnice o ochraně půdy by tedy byla podpořena, je však důležité, aby politika nebyla zbytečně nařizující, k čemuž patří kvantitativní ustanovení a mezní hodnoty.

Zpravodaj	pan Corrie McCHORD (UK/SES), člen rady města Stirling
Odkaz	zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Provádění tematické strategie pro ochranu půdy a probíhající činnosti COM(2012) 46 final

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

A. *Obecné připomínky*

1. Zpráva Komise přináší přehled o provádění tematické strategie pro ochranu půdy od jejího přijetí v září roku 2006 a rovněž posuzuje současné trendy degradace půdy a budoucí výzvy při zajišťování její ochrany.

2. Ve strategii byly stanoveny čtyři klíčové pilíře jejího provádění: zvyšování povědomí, výzkum, integrace a právní předpisy. Nedílnou součástí strategie byl návrh rámcové směrnice o ochraně půdy (COM(2006) 232 final), který se zabýval třemi tematickými oblastmi: preventivními opatřeními, zjištěním problému a operačními opatřeními.

3. VR již vydal tato stanoviska týkající se ochrany půdy:

— Evropa účinněji využívající zdroje – stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020 (zpravodaj: pan Michel Lebrun, CdR 140/2011 fin);

— Úloha místních a regionálních orgánů v budoucí politice životního prostředí (zpravodajka: paní Paula Baker, CdR 164/2010 fin);

— Tematická strategie pro ochranu půdy (zpravodaj: pan Cor Lamers, CdR 321/2006 fin);

— Směrem k tematické strategii pro ochranu půdy (zpravodaj: pan Corrie McChord, CdR 190/2002 fin).

4. Půda je neodmyslitelnou součástí našich environmentálních, sociálních a ekonomických systémů. Mezi environmentální služby, jež zajišťuje, patří mj. podpora produkce potravin, regulace kvality a objemu průtoku vody, zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí a regulace biologické rozmanitosti. Zaručení toho, že půdy budou v dobrém stavu, aby mohly zajišťovat své základní funkce, má zásadní význam pro udržitelnost životního prostředí a hospodářství v Evropě.

5. V roce 2012 vydaly Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) a Společné výzkumné středisko (JRC) Evropské komise důležitou zprávu o stavu půdy v Evropě, v níž zdůraznily závažnost deseti zásadních ohrožení půdy v Evropě, jimiž jsou: úbytek organické hmoty, eroze, utužování, zakrytí, zasolování, okyselování, biologická rozmanitost, desertifikace (v jižní Evropě), sesuvy a kontaminace. Zpráva rovněž pojednává o vyhlídkách v oblasti půdního uhlíku a světového klimatu, eroze, zadržování vody, okyselování a biopaliv. Ve zprávě je uvedeno, že degradace půdy v EU přetrvává a v některých částech Evropy se zhoršuje. Zpráva ukazuje, že stávající unijní, vnitrostátní a regionální politiky a právní předpisy nejsou k plné ochraně půd dostačující.

6. Minerální a organické půdní druhy, hospodaření s půdou a klima se v evropských regionech výrazně liší, proto jsou zapotřebí specifické pokyny pro hospodaření a strategie ochrany, aby se zaručilo, že ochrana půdy bude úměrná, bude vycházet z regionálních priorit, ale bude ji zastřešovat společný rámec k zaručení toho, aby se rovněž plnily politiky EU.

7. Místní a regionální orgány hrají v ochraně evropských půd významnou úlohu. Mají mj. odpovědnost za to, aby právní předpisy v oblasti územního plánování splňovaly cíl ochrany půdy a byly řádně uplatňovány, jelikož jsou orgány plánujícími využívání půdy a pověřenými udělováním stavebního povolení a povolení k obhospodařování půdy. Tyto orgány mohou mít rovněž pravomoci k zamezení rozšiřování měst a zakrývání půdy, ke stimulaci regenerace degradovaných či opuštěných městských obytných či průmyslových oblastí (brownfieldů) a k ochraně a podpoře zelených ploch (greenfieldů).

8. VR je zastáncem toho, aby veškerá budoucí evropská opatření týkající se půdy vycházela z přístupu, který bude dostatečně flexibilní, aby bylo možné zohlednit rozdílné podmínky států a regionů. Společný rámec EU pro ochranu půdy pomůže zaručit, že závazky, které subjekty hospodařící s půdou přijmou v oblasti ochrany půdy, budou v členských státech podobné, čímž se sníží možnost narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.

B. *Současné a nadcházející výzvy*

9. Komise v oddíle 4 zprávy posuzuje současné a nadcházející výzvy. VR souhlasí s analýzou Komise, podle níž degradace půdy v posledním desetiletí vzrostla jak v EU, tak na celém světě, a rovněž s tvrzením, že tento trend bude pravděpodobně pokračovat, pokud se nebudou efektivně řešit otázky využívání půdy a hospodaření s ní, organické hmoty a uhlíku a účinnějšího využívání zdrojů.

10. Je jasné, že předpokládaný růst světové populace, rostoucí spotřeba masa a mléčných výrobků a vzrůstající používání biomasy k výrobě energie povedou spolu se zmírňováním změny klimatu a přizpůsobováním se jí, ohrožením desertifikací a záborem půdy ke zvýšenému soupeření o půdu a vodní zdroje a k riziku jejich degradace.

11. Je naléhavě třeba řešit rizika a ohrožení, zejména v souvislosti se změnou klimatu. Na emise oxidu uhličitého (CO₂) a oxidu dusného (N₂O) z půdy má obzvláště vysoký vliv zemědělství. Půda EU obsahuje více než 70 miliard tun organického uhlíku, což odpovídá téměř padesátinásobku našich ročních emisí skleníkových plynů. Zvláště vážným problémem je ztráta půdní organické hmoty a tedy vyšší emise CO₂, neboť přispívají ke změně klimatu. Existují důkazy⁽¹⁾, že organická hmota ubývá ve Spojeném království, Francii, Belgii a Rakousku. Ztráta půdní organické hmoty má jednak negativní vliv na kvalitu půdy a může také vést k emisím uhlíku do atmosféry, a mít tak negativní dopad na cíle EU v oblasti snížení emisí oxidu uhličitého.

12. Změna klimatu může mít řadu dopadů na půdu, zejména v důsledku změn ve vlhkosti půdy, její teploty a také v chodu srážek, jejichž výsledkem může být degradace půdy, včetně ztráty organické hmoty a zvýšení eroze, utužování a povrchového odtoku srážkové vody. V současnosti neexistuje ochrana půdního uhlíku prostřednictvím systémů hospodaření s půdou ve všech evropských zemích.

13. Objevují se výzvy k podniknutí naléhavých opatření na obnovu poškozených rašelinišť za účelem zastavení ztráty uhlíku a k obnově četných ekosystémových služeb zdravých rašelinišť. Rašeliniště sice zauímají pouze 2 % obdělávané půdy v EU, jejich podíl na emisích CO₂ z tohoto sektoru

⁽¹⁾ Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) a Společné výzkumné středisko (JRC) Evropské komise (2012): State of Soil in Europe. http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_reference_report_2012_02_soil.pdf

však dosahuje 50%. V posledních letech rovněž vrostly obavy v souvislosti s dopadem využití rašelinišť k dodávkám komerční rašeliny pro zahradnické účely.

14. Udržení zásob půdního uhlíku (a minimalizace emisí oxidu dusného) významně přispěje ke snížení emisí skleníkových plynů a zmírnění změny klimatu. Projekt Komise⁽²⁾ nazvaný Udržitelné zemědělství a ochrana půdy (SoCo) poskytl užitečný soubor případových studií a doporučení.

15. Zásadní význam má účinné využívání zdrojů. Zemědělství je ve velké míře závislé na úrodnosti půdy, v prvé řadě na dostupnosti živin. Většina fosforečných hnojiv používaných v EU se dováží. EU rovněž každoročně produkuje velké objemy chlévské mrvy, biologického odpadu a kalů z čistíren odpadních vod. Cesta k vyřešení zabezpečení zásobování živinami, zlepšení půdních podmínek a omezení znečištění potenciálně toxickými prvky spočívá v zajištění náležitého sběru, zpracování a využití tohoto materiálu. VR doporučuje, aby se přezkoumala směrnice o kalech, aby regulovala rovněž používání dalších organických látek používaných na půdě, které v současné době nereguluje.

16. Stávající trendy záboru půdy (zakrývání půdy) jsou v EU vysoce neudržitelné a to je závažnou příčinou degradace půdy v EU. Zakrývání půdy má často vliv na úrodnou zemědělskou půdu, ohrožuje biologickou rozmanitost, zvyšuje riziko povodní a nedostatku vody a přispívá ke globálnímu oteplování. Komise v dubnu 2012 zveřejnila příručku⁽³⁾ osvědčených postupů v oblasti omezování, zmírňování nebo kompenzace zakrývání půdy. VR důrazně doporučuje tuto příručku používat.

17. Negativní vliv na půdy může mít i atmosférická depozice okyselujících látek, neboť způsobuje okyselování a nitrifikaci. Za hlavní okyselující chemické látky jsou v současnosti označovány oxidu dusíku a amoniak, naproti tomu emise oxidu siřičitého v posledních letech v důsledku regulace celkově poklesly. Pro snížení rozlohy půdy, jejíž kyselost přesahuje hranice únosnosti, bude zásadně důležité zaručit, aby emise okyselujících látek v Evropě i nadále klesaly.

C. *Probíhající činnosti Evropské komise*

18. Komise popisuje v oddíle 5 zprávy pět probíhajících činností a Výbor k nim vyslovuje tyto připomínky:

⁽²⁾ Viz <http://eu-soils.jrc.ec.europa.eu/projects/SOCO/>

⁽³⁾ Report on best practices for limiting soil sealing and mitigating its effects (duben 2011).

Zvyšování povědomí

19. Je velmi důležité zvyšovat povědomí o tematické strategii pro ochranu půdy a potřebě chránit půdu v EU. Subjekty hospodařící s půdou musí být plně seznámeny s udržitelnými postupy hospodaření s půdou, které zachovávají ekosystémové služby, jež poskytuje půda. VR proto kladně hodnotí práci, již Komise provedla v oblasti zvyšování povědomí ohledně půdy od roku 2006. Sem patří i její atlasy evropských půd⁽⁴⁾ a biologické rozmanitosti půd⁽⁵⁾ a významné konference o půdě. VR rovněž chválí práci Komise na založení pracovní skupiny zaměřené na zvyšování povědomí a osvěty v rámci sítě Evropského úřadu pro půdu (ESBN).

20. Zvyšování povědomí subjektů hospodařících s půdou a dalších zúčastněných stran a taktéž výchova a vzdělávání veřejnosti v oblasti významu půd bude hrát klíčovou úlohu v podpoře jejich udržitelného využívání. Požadované úrovně ochrany půdy se však nedosáhne pouhým zvyšováním povědomí, ale bude spíše zapotřebí kombinace opatření, při níž by opatření na podporu vzdělávání a ekonomiky měla být stejně důležitá jako opatření regulační. Využívání osvěty k lepšímu používání udržitelných postupů hospodaření s půdou bude mít i nadále důležitou úlohu ve snižování degradace půdy. VR proto vyzývá místní a regionální orgány, aby na tomto poli jednaly jako velvyslanci, a jako jeden možný příklad hodný následování uvádí alianci European Land and Soil Alliance (ELSA e.V.).

Výzkum

21. Výzkum má zásadní význam pro lepší pochopení priorit v ochraně půdy a pro zaručení toho, že utváření politiky se bude i nadále opírat o spolehlivý vědecký základ. VR proto s potěšením vítá práci, již Komise vykonala od roku 2006, když financovala okolo 25 výzkumných projektů⁽⁶⁾ věnovaných otázkám půdy, např. ENVASSO, RAMSOIL a SOILSERVICE. Bude důležité zaručit, aby poznatky získané prostřednictvím těchto výzkumných projektů byly i nadále náležitě předávány konečným uživatelům tohoto výzkumu a nakonec i subjektům hospodařícím s půdou. V současných poznacích jsou mezery, které je třeba zaplnit poskytnutím dalších údajů pocházejících z výzkumu půdy a jejího monitorování, nicméně tyto údaje je třeba poskytovat s přiměřenými náklady a cestou vzájemných výměn mezi všemi zúčastněnými stranami. Kriticky důležité je stanovení metod posuzování, opatření na zmírňování a minimálních požadavků na harmonizaci postupů monitorování půdy.

22. VR poznamenává, že Komise pokračuje ve financování výzkumu, a to zejména v oblasti sesuvů půdy, zakrývání půdy, funkcí půdy, cyklů uhlíku a dusíku v půdě (se zaměřením na obnovu rašelinišť), úrodnosti půdy a recyklace živin v zemědělství. VR souhlasí, že veškerý tento výzkum je potřebný,

a domnívá se, že bude rovněž vyžadovat odpovídající výměnu poznatků mezi zúčastněnými stranami.

23. VR vyzývá k vypracování aktualizovaného přehledu o rozsahu znečištění půdy v EU a o způsobech řešení této problematiky v členských státech. Pozornost by se při tom měla zaměřit zejména na souvislost mezi znečištěním půdy a podzemní vody, protože podzemní voda má v mnoha zemích značný význam pro získávání pitné vody.

Monitorování

24. Environmentální normy ochrany hlavních půdních procesů a funkcí v současnosti neexistují a Evropa nemá zastřešující systém monitorování půdy. Je tedy nutné řešit otázky jako nedostatek systematických celoevropských dat o půdě, zjišťování již dostupných informací, určování mezer a předkládání doporučení pro budoucí monitorování půdy. VR souhlasí, že je potřeba půdu lépe monitorovat, např. aby se podpořily vhodné regionální přístupy k ochraně půdy. Je potřeba zlepšit přístup evropských, národních a regionálních tvůrců politik a rozhodnutí k náležitým údajům a informacím o půdě v patřičném rozsahu. V Evropě jako celku navíc neexistuje adekvátní síť míst pro dlouhodobé monitorování půd, s jehož využitím by se zkoumaly otázky, jako je zejména interakce mezi půdou a změnou klimatu. VR proto vítá pokračování činnosti Evropského datového půdního centra (ESDAC).

25. Ačkoliv strategie probíhá již šestý rok, EU stále chybí určitým způsobem systematizované či harmonizované systémy monitorování půdy v Evropě a metody výzkumu se různí. Způsoby ochrany půdy a kvalita půdy se v EU velmi liší; navržená rámcová směrnice o ochraně půdy se snažila to řešit. VR v této souvislosti vítá výzkumné projekty, např. LUCAS, jejichž cílem je dodat ESDAC data. VR podporuje návrhy Komise na konsolidaci harmonizovaného monitorování půdy opakovaním jejích průzkumů půdy a testováním nových technologií dálkového snímkování.

26. Místní a regionální orgány mohou sehrát důležitou úlohu v monitorování degradace půdy a přispět k vytváření soupisu kontaminovaných lokalit. Cílená a účinná politika ochrany půdy by měla být založena na znalostech pravděpodobných míst výskytu degradace.

27. Monitorování kvality půdy probíhá v členských státech mnoha odlišnými způsoby. Komise navrhla monitorovací aktivity harmonizovat, aby získala jasnější přehled stavu evropských půd. JRC již shromáždilo značný objem dat, mohlo by se však

⁽⁴⁾ Viz http://eusoiils.jrc.ec.europa.eu/projects/soil_atlas/index.html

⁽⁵⁾ European Atlas of Soil Biodiversity.

⁽⁶⁾ JRC Soil Projects.

učinit víc, pokud by byly k dispozici jasné a srovnatelné zprávy členských států. Harmonizované monitorování by se mělo provádět v součinnosti s rozhodnutím o mechanismu monitorování, jehož revize právě probíhá.

Začleňování

28. VR vítá aktivní spolupráci Komise s členskými státy na přípravě opatření týkajících se půdy, včetně opatření plánu Evropa účinněji využívající zdroje, společné zemědělské politiky (SZP) a regionální politiky. Všudypřítomná povaha půd znamená, že návrhy Komise v oblasti ochrany půd bude třeba začlenit do řady politických iniciativ a prováděcích mechanismů (jako je např. rámcová směrnice o vodě, směrnice o dusičnanech, směrnice o povodních, směrnice o kalech, směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích v rámci zachování biologické rozmanitosti, směrnice o environmentálním přezkumu plánů, programů a projektů, nařízení o rozvoji venkova a SZP).

29. VR žádá Evropskou komisi, aby stanovila tematickou strategii pro ochranu půdy ve formě společného akčního plánu, aby členskými státy a místními a regionálními orgány usnadnila provádění politiky na ochranu půdy a uplatňování evropských předpisů. V současné době se návrhy a opatření týkající se ochrany půdy vyskytují v mnoha různých návrzích EU. Tematická strategie pro ochranu půdy by mohla poskytnout jednotný přehled stávajících a nových opatření. Bylo by možné v ní podrobně uvést:

— jaké problémy v oblasti půdy jsou řešeny prostřednictvím odvětvových environmentálních předpisů a jaké problémy přetrvávají;

— jaké existují možnosti pro vyřešení přetrvávajících problémů prostřednictvím přizpůsobení odvětvových environmentálních předpisů;

— přehled projektů v oblasti půdy financovaných z fondů EU. VR žádá Evropskou komisi, aby projekty na ochranu půdy zahrnula do fondů EU.

30. Je třeba uvítat navrženou ekologizaci SZP. Je zapotřebí reformy, z níž vzejdou opatření, která učiní SZP atraktivnější pro místní a regionální řešení problémů, jako je ochrana půdy. To zahrnuje zvážení využití fondů EU pro rozvoj venkova k vytvoření dohod o rozvoji venkova určených k financování subjektů hospodařících s půdou za účelem ochrany půdy,

obnovy rašelinišť, tvorby mokřadů, přeměny orné půdy na pastviny, prevence půdní eroze a ochrany půdní organické hmoty. VR proto důrazně podporuje komentář Komise ohledně rozšíření záběru opatření zaměřených na zlepšení kvality půdy a rozšíření ploch, jichž se tato opatření týkají, a to prostřednictvím fondů pro rozvoj venkova.

31. Zpráva EEA a JRC z roku 2012 poukazuje na to, že stávající požadavky SZP na dobrý zemědělský a ekologický stav (DZES) zatím nejsou plně dostačující pro účely ochrany půdy. Současné návrhy v oblasti ekologizace SZP tedy musí být lépe orientovány na zlepšení výsledků v oblasti ochrany půdy, aniž by se zvýšila administrativní zátěž pro orgány členských států. Sem patří posouzení toho, zda lze opatření DZES rozpracovat, aby se ochrana půdy zlepšila.

32. Je třeba si rovněž uvědomit, že se opatření SZP týkají pouze zemědělské půdy, na niž zemědělské podniky dostávají platby. VR podporuje návrhy Komise přistoupit v souvislostech obecné reformy SZP k dalšímu ujasnění a upřesnění standardů v oblasti půdy. VR zejména vítá stávající návrh nového DZES, který je věnovaný ochraně organické hmoty, jehož součástí je zákaz pálení strnišť a zákaz první orby mokřadů a půdy s vysokým obsahem uhlíku.

33. VR podporuje probíhající práci Komise na lepším začleňování ochrany půdy do jiných příslušných oblastí politiky. Ta zahrnuje rozvoj evropského inovačního partnerství v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti se zvláštním zaměřením na hospodaření s půdou, plán na zachování vodních zdrojů v Evropě a provádění politiky soudržnosti.

34. Existuje jasná vazba mezi hospodařením s půdou a difúzním znečištěním a tato otázka je důležitá a naléhavá ve vztahu ke kvalitě vody v Evropě. Kvalitu vody ohrožuje půdní eroze a uvolňování pesticidů a živin ze zemědělské půdy. Směrnice 91/676/EHS o dusičnanech, směrnice 2006/118/ES o podzemní vodě ani rámcová směrnice o vodě ani přes závažnost difúzního znečištění přímo nevyžadují legislativu specificky zaměřenou na půdu. Vyčištění již kontaminované podzemní vody může trvat několik set let, a VR proto žádá, aby byla zavedena náležitá opatření pro boj proti degradaci půdy a ohrožení podzemní vody a dalších vodních toků difúzním znečištěním.

35. Prevence degradace půdy by měla zůstat prioritou, současný stav některých evropských půd však bude vyžadovat přijetí opatření na sanaci půdy. VR vítá návrh Komise, aby Fond soudržnosti a Evropský fond pro regionální rozvoj v příštím programovém období 2014–2020 nadále podporovaly regeneraci starých průmyslových areálů (brownfieldů). Místní a regionální orgány by měly mít i nadále na paměti, že pro způsobilé regiony, které chtějí řešit degradaci půdy, je k dispozici velký objem prostředků z Fondu soudržnosti.

36. VR žádá Evropskou komisi o vytvoření dalších možností pro projekty v oblasti půdy v rámci podpůrného programu LIFE+. V nadcházejícím programovém období lze financování nastavit na širším základě. Podle stávajících kritérií musí být projekty, které spadají do oblasti „politika a správa v oblasti životního prostředí“, vzorové nebo inovační. Při řešení problémů spojených s půdou však v mnoha případech není třeba ani tolik inovace, jako spíše opakování činností či pokračování již zahájených činností.

Právní předpisy

37. VR vítá návrh Komise na provedení revize směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí, což poskytne příležitost k lepšímu začleňování problematiky půdy v raném stádiu plánování projektů. Bude důležité, aby Komise zvážila, jakými způsoby motivovat ke snižování emisí uhlíku a zachování organické hmoty v půdě při začlenění využívání půdy, změn při využívání půdy a lesnictví (LULUCF) do závazku EU na rok 2020 v oblasti změny klimatu.

Mezinárodní úroveň

38. Poškození půdy může mít přeshraniční důsledky (např. difúzní znečišťující látky ve formě emisí skleníkových plynů, erodované sedimenty, ztráta půdního uhlíku či šíření kontaminace za hranice). Půdy v Evropě jsou významným úložištěm, ale také potenciálním zdrojem skleníkových plynů, včetně emisí N₂O.

39. VR vítá konstruktivní snahy Komise na konferenci Rio+20 a zahrnutí obav souvisejících s degradací půdy do závěrečného dokumentu (7) a vyzývá Komisi, aby ponechala politiku ochrany půdy mezi svými prioritami na mezinárodních konferencích, např. schůzích UNFCCC a dalších příslušných fórech, včetně úmluvy o biologické rozmanitosti. VR je rovněž potěšen tím, že Komise a Úmluva OSN o boji proti desertifikaci (UNCCD) aktivně podporují iniciativu v oblasti ekonomických aspektů degradace půdy s cílem vypracovat motivační podněty k investování do politik udržitelného hospodaření s půdou. VR

dále vítá, že se Komise bude na mezinárodní úrovni zasazovat o podporu vzniku mezivládního panelu k problematice půdy.

D. Subsidiarita, proporcionalita a lepší právní předpisy

40. Komise se ve zprávě nezabývá otázkami subsidiarity a proporcionality jako takovými, neboť je to zpráva o provádění tematické strategie pro ochranu půdy. Nepřímo však odkazuje na případné právní předpisy EU pro ochranu půdy, v souvislosti s nimiž by tyto otázky vyvstaly.

41. Členské státy, které v roce 2006 protestovaly proti návrhu rámcové směrnice a v roce 2010 zablokovaly přijetí právního předpisu v Radě, uvádějí jako argument subsidiaritu. Problémem je to, že některé členské státy již mají pokročilou legislativu v oblasti ochrany půd, jiné však nemají žádný právní rámec nebo mají rámec, který je mnohem méně rozvinutý. VR vyzývá členské státy, aby přijaly opatření na vnitrostátní úrovni, a bezprostředně žádá, aby:

- členské státy, které již politiku na ochranu půdy provádějí, tuto politiku v případě potřeby rozšířily;
- členské státy s rozvinutou politikou na ochranu půdy fungovaly jako most pro členské státy, které takovou politiku nemají, a sdílely s nimi své odborné poznatky. VR žádá Evropskou komisi, aby tento proces sledovala;
- členské státy, které politiku na ochranu půdy dosud nemají, tuto politiku v očekávání dalšího vývoje na evropské úrovni v dohledné době zavedly.

VR podporuje opatření Komise, jež členskými státem umožňují stanovit si v rámci své oblasti působnosti odpovídající předpisy o ochraně půdy a uplatňovat je.

42. Degradace půdy, včetně uvolňování skleníkových plynů, kontaminace, utužování, difúzního znečištění a zakrývání, může mít přeshraniční důsledky, a vyžaduje tedy (přínejméně) koordinaci politiky na evropské úrovni. Jako příklad lze uvést utuženou či degradovanou půdu, která není schopná absorbovat dešťovou vodu, což může způsobit povodně v sousedních zemích. V důsledku znečištění půdy rovněž dochází ke znečištění vody a její eutrofizaci, které nejsou omezeny státními hranicemi. Sedimenty unášené vodou při půdní erozi v jedné zemi mohou zatarasit přehrady nebo poškodit infrastrukturu, např.

(7) <http://www.unccd2012.org/thefuturewewant.html>

přístavy, v jiných zemích. Kontaminovaná půda může znečistit podzemní vodu v sousední zemi. Evropské právní předpisy jsou tudíž považovány za způsob, jak ochránit uživatele půdy v určité zemi před škodlivými důsledky postupů v jiné zemi, za které nejsou odpovědní⁽⁸⁾. V případě přeshraničních důsledků představují hlavní způsob řešení tohoto problému iniciativy v oblasti spolupráce mezi místními a regionálními orgány.

43. Vzhledem k tomu, že škodlivé důsledky pro půdu lze v Evropě pozorovat i šest let po zveřejnění tematické strategie na ochranu půdy, je těžké si představit, jak by mohla revidovaná tematická strategie bez rámcové směrnice o ochraně půdy stačit k dosažení vysoké úrovně ochrany půdy ve všech členských státech EU a k překonání výše uvedených problémů. Komise a členské státy musí vynaložit větší úsilí o zajištění ochrany půdy.

44. K zajištění proporcionality je nutné, aby byl v budoucí legislativě EU v oblasti ochrany půdy členským státům ponechán dostatečný prostor, aby si určily nejvhodnější opatření na nejvhodnější geografické a správní úrovni. To by bylo zásadně důležité pro zajištění toho, aby byla náležitě zohledněna regionální a místní specifika, pokud jde o rozmanitost půdy, způsoby využívání půdy, místní klimatické podmínky a sociálně-ekonomické aspekty.

E. Závěry

45. VR chválí práci Komise na provádění tematické strategie pro ochranu půdy. Půdy v Evropě mají zásadní úlohu pro naše živobytí a potřebují ochranu. Význam půdy jako neobnovitelného zdroje, který má zásadní funkci pro udržitelné životní prostředí, by měl být uznán v zastřešující politice a opatřeních na ochranu půdy.

46. Mezi důvody pro ochranu půdy patří:

— zajištění dodávek bezpečných a kvalitních potravin dnes i v budoucnu;

— snadnější zachování čistoty povrchových a podzemních vod;

— ukládání uhlíku, snižování emisí skleníkových plynů a přizpůsobování se změně klimatu;

— přínos k přirozené regulaci a zmírnění dopadů povodní a jiných přírodních katastrof;

— zachování biologické rozmanitosti a ochrana jejich složek;

— zachování zdravých rekreačních oblastí;

— zachování zeměpisné rozmanitosti a kulturního a archeologického dědictví.

47. Ve všech evropských zemích se může objevit celá řada problémů souvisejících s půdou, které mohou mít vážné, nevratné a nákladné důsledky. Je to způsobeno zejména kontaminací půdy, sesuvy půdy, ztrátou organické hmoty, erozí, zasolováním, desertifikací a zakrýváním. Vzhledem k velmi důležitým funkcím a ekosystémovým statkům, které půdy poskytují evropské ekonomice, společnosti a životnímu prostředí, je na úrovni EU zapotřebí dalších postupů a další regulace v oblasti ochrany půd a na úrovni členských států vnitrostátních opatření a také předpisů, pokud již nebyly přijaty. Náklady na regulační opatření by se měly porovnat s náklady v případě nečinnosti, které nepřímo vznikají v důsledku změny klimatu, znečištění vody, regulace povodní, veřejného zdraví atp. Komise v roce 2006 odhadla celkové náklady spojené s degradací půdy v EU-25 na 38 miliard eur ročně.

48. Kvalita půdy má úzkou spojitost s dalšími environmentálními prvky s významem pro EU (jako je např. ovzduší, kvalita vody, riziko povodní, biologická rozmanitost, změna klimatu, obnovitelné zdroje energie atp.). V budoucí politice ochrany půdy je třeba zohlednit vazby na další environmentální cíle EU (např. rámcové směrnice o vodě). Mnoho stávajících ustanovení EU obsahuje některé prvky ochrany půdy, ačkoliv neexistuje žádná specifická zastřešující legislativa v této oblasti. Existující ustanovení jsou obecně omezena na specifické využití půdy nebo hospodaření s ní a netýkají se celé půdní pokrývky.

49. Místní a regionální orgány musí posoudit zábor půdy na svém území a zvážit, co lze učinit v případě, že trendy nebudou udržitelné. Tuto činnost lze podpořit využitím pokynů Komise k zakrýváním a rovněž trvalým prováděním čtyř pilířů tematické strategie pro ochranu půdy. Místní a regionální orgány by měly k této strategii i nadále aktivně přispívat, např. podporou tvorby místních kodexů jednání v oblasti ochrany půdy.

⁽⁸⁾ European Environmental Bureau (EEB) (2011). Soil: Worth Standing your ground for. Arguments for the Soil Framework Directive.

50. Nedostatky opatření na ochranu půd lze v EU nejlépe odstranit společně prostřednictvím obecného rámce a společných zásad, které budou muset přijmout všechny státy. Rámcová směrnice o ochraně půdy by tedy byla podpořena, je však důležité, aby politika nebyla zbytečně nařizující, k čemuž patří kvantitativní ustanovení a mezní hodnoty. Zvláště důležitá je zásada subsidiarity, neboť půdy se v evropských regionech výrazně liší. Strategie pro ochranu půdy by tedy měly být založené na míře rizika, podmíněné situací a přiměřené a měly by zohledňovat podmínky daného regionu. K zajištění ochrany půdy je třeba přijmout cílená opatření. Politika ochrany půdy se provádí v první řadě na místní a regionální

úrovni, takže příslušná právní úprava musí být přednostně přijata na této úrovni. Potřebujeme půdu lépe monitorovat, aby se usnadnil rozvoj, podpora a hodnocení regionálních přístupů k ochraně půdy.

51. V politice ochrany půdy je třeba správně vyvážit opatření na evropské úrovni se zásadou subsidiarity a zásadou lepší regulace, aby se předešlo zbytečné dodatečné administrativní zátěži a neúměrným nákladům. Předpisy EU v oblasti ochrany půdy musí být tedy koncipovány tak, aby se vztahovaly pouze na případy, kdy je zásah nutný.

V Bruselu dne 30. listopadu 2012

předseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
